

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องรูปแบบการผลิตและจัดการผลผลิตทางการเกษตรที่ปลอดภัยของชุมชนเพื่อนำไปสู่หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงบ้านป่าโมง ตำบลภูเงิน อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่โดยใช้ระเบียบวิธีงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น (Community Based Research; CBR) ในการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ ๑) เพื่อศึกษาวิถีการดำเนินชีวิตของชุมชนบ้านป่าโมงจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ๒) เพื่อศึกษาสถานการณ์การผลิตทางการเกษตรของชุมชนบ้านป่าโมงจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ๓) เพื่อศึกษาสถานการณ์การจัดการผลผลิตทางการเกษตรของชุมชนบ้านป่าโมงจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ๔) เพื่อศึกษารูปแบบการผลิตและจัดการผลผลิตทางการเกษตรของชุมชน ที่ปลอดภัยเพื่อนำไปสู่หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของบ้านป่าโมง

ผลจากการวิจัยพบว่า รูปแบบการผลิตทางการเกษตรของชุมชนบ้านป่าโมงมีการผลิตพืชที่หลากหลายทั้งที่เป็นพืชไร่ พืชสวน และพืชผักสวนครัวรูปแบบการเป็นการผลิตทางการเกษตรในลักษณะของเกษตรปลอดภัยซึ่งมีการใช้สารเคมีในการป้องกันและปราบปรามศัตรูพืชรวมทั้งปุ๋ยเคมีเพื่อการเจริญเติบโต และผลผลิตที่เก็บเกี่ยวจะมีการเว้นช่วงระยะของการใช้สารเคมีเพื่อการระเหย หรือลดความเข้มข้นของสารเคมี หรือสารพิษไม่ให้มีปริมาณการตกค้างมากจนเกินไปที่เป็นอันตรายต่อผู้ผลิตและผู้บริโภค

รูปแบบการจัดการผลผลิตทางการเกษตรของชุมชนบ้านป่าโมงเป็นการจัดการในรูปแบบตลาดภายในชุมชนโดยมีพ่อค้าประจำ และพ่อค้าจรทั้งที่เป็นพ่อค้าภายนอกและพ่อค้าภายในชุมชนมารับซื้อถึงภายในหมู่บ้าน ส่วนเรื่องราคาจะเป็นไปตามกลไกของตลาดและการต่อรองราคากันของผู้ซื้อและผู้ขาย ซึ่งเป็นการจัดการตามช่วงเวลาหรือฤดูกาลของการเก็บเกี่ยวผลผลิตทางการเกษตรแต่ละชนิด มีรูปแบบวิถีการดำเนินการใน ๒ ลักษณะ คือ ๑) การจัดการผลผลิตสด โดยถ้าเป็นพืชสวนและพืชผักสวนครัว ชาวบ้านจะมีการ เก็บผลผลิตมาทำการคัด บรรจุหีบห่อโดยใช้ถุงพลาสติก ถุงละ ๑๐ กิโลกรัม แล้วรวบรวมไว้ที่บ้านแล้วรอพ่อค้ามารับซื้อนำส่งตลาดสู่ผู้ขายปลีกสู่ผู้บริโภค และผลผลิตบางส่วนชาวบ้านจะมีการนำไปจำหน่ายต่อผู้บริโภคโดยตรง ส่วนพืชไร่จะมีการเก็บผลผลิตและนำไปขายตามแหล่งรับซื้อในพื้นที่และเขตอำเภอกันทรลักษ์ ๒) การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร เป็นการนำผลผลิตทางการเกษตรที่มีปริมาณมาก และราคาตกต่ำไม่สามารถควบคุมและกำหนดราคาได้ เช่นฝรั่ง กล้วยน้ำหว่า นำมาทำการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่า เช่น การทำฝรั่งแช่บ๊วย การทำกล้วยฉาบ โดยการรวมกลุ่มกันแปรรูป แล้วนำไปวางจำหน่ายที่ศูนย์สาธิตการตลาดบ้านป่าโมง จำหน่ายตามกิจกรรมที่อำเภอจัดขึ้น เช่น ออกหน่วยบริการเคลื่อนที่ของอำเภอกันทรลักษ์เดือนละ ๑ ครั้ง จำหน่ายที่ว่าการอำเภอกันทรลักษ์ ในวันประชุมประจำเดือนกำหนด ผู้ใหญ่บ้าน และตามกิจกรรมต่าง ๆ ที่อำเภอจัดขึ้น และจำหน่ายตามตลาดนัด ภายในหมู่บ้านใกล้เคียง